

Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2019. № 2 (18). С. 60 – 71.

4. Павленко С.О. Сучасний стан та проблеми правового регулювання оперативно-розшукової тактики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2021. № 53. С. 132 – 136.

5. Мовчан А.В., Яблонський Р.С. Актуальні проблеми вдосконалення системи протидії організованій злочинності в Україні. *Соціально-правові студії*. 2021. Випуск 4 (14). С. 69 – 75.

Кириченко Олександр Анатолійович,
завідувач кафедри права факультету
економіки і права Міжнародного класичного
університету імені Пилипа Орлика, доктор
юридичних наук, професор;
Бондаренко Інна Вадимівна,
здобувач ступеня вищої освіти
за спеціальністю 061 «Журналістика»
Міжнародного класичного університету
імені Пилипа Орлика

КОНСТИТУЦІЙНІ ТА ІНШІ ПРАВОВІ ОСНОВИ МАСМЕДІЙНОГО ВИСВІТЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ТА ІНШОЇ АНТИДЕЛІКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Конституційні та інші правові основи мас-медійного висвітлення результатів поліцейської та будь-якого іншого виду антиделіктної діяльності викладені в одній з останніх монографічних досліджень [3, с. 7–8] таким чином.

У відповідності із положеннями ч. 1 ст. 1 «Визначення термінів» Проекту закону України «Про медіа» під медіа («засобом масової інформації») розуміється засіб поширення масової інформації у будь-якій формі, яке періодично чи регулярно виходить в світ під редакційним контролем та постійною назвою в якості індивідуалізуючої ознаки [6]. Згідно вимог ч. 1 ст. 117 «Звільнення від відповідальності» даного проекту закону, суб'єкти у сфері медіа та їх працівники не несуть відповідальності за поширення інформації, забороненої цим Законом, а також інформації, що не відповідає дійсності, порушує права і законні інтереси особи, якщо ця інформація: 1) є дослівним відтворенням матеріалів, опублікованих іншим зареєстрованим медіа або точним за змістом відтворенням матеріалів іноземного медіа з посиланням на них; 2) була отримана у відповідь на запит на інформацію, поданий відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», або у відповідь на звернення, подане відповідно до Закону України «Про

звернення громадян»; 3) містилася в офіційних повідомленнях або одержана від державних органів, органів місцевого самоврядування (в тому числі іноземних) у письмовій формі, в тому числі була оприлюднена на їх веб-сайтах та сторінках на платформах спільного доступу до інформації; 4) є дослівним відтворенням публічних виступів чи повідомлень юридичних осіб, суб'єктів владних повноважень, посадових і службових осіб державних органів, органів місцевого самоврядування, народних депутатів України, кандидатів на виборні посади; 5) поширювалася вперше, без попереднього запису, та містилася у виступах осіб, які не є працівниками відповідного суб'єкта у сфері медіа, якщо працівники такого суб'єкта вжили заходів щодо припинення порушення [6].

Аналогічні підстави звільнення суб'єктів поширення відомостей, що порушують правовий статус інших соціосуб'єктів, від юридичної відповідальності містяться у ч. 1 ст. 42 закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» [5], ч. 1 ст. 67 закону України «Про телебачення і радіомовлення» [7] та ін., що не лише суперечить вимогам ч. 1 ст. 24 Конституції України у частині рівності всіх громадян перед законом [4], а й дозволяє соціосуб'єктам, які залучені у медіапростір, шляхом навмисного поширення недостовірних відомостей безперешкодно порушувати правовий статус інших соціосуб'єктів і, навіть, створювати умови щодо нелегітимної зміни державної влади та/чи вчинення інших особливо тяжких кримінальних правопорушень. У той же час, соціосуб'єкти, які залучені у медіапростір, можуть розповсюджувати такого роду відомості й з необережності, у т. ч. й в наслідок відсутності у них належної хоча б супутньої юридичної освіти та/чи інших аспектів професійності у контексті поширюваних відомостей [1, с. 181–194 та ін.], що набуває особливої доктринальної значимості в контексті реалізації положень ст. 34 Конституції України у частині меж правомірної реалізації свободи слова [4], що є базисними у частині здійснення журналістської діяльності і забезпечення медіабезпеки і має бути уточнені у частині реалізації не свободи слова, тобто, свободи будь-якого слова, а свободи оприлюднення власне завідомо достовірних відомостей.

У такому аспекті особливої доктринальної, проектної та іншої прикладної основи набуває позиція Ю.О. Ланцедової з інноваційного розуміння редакції ч. 2.2 статті «Докази, їх властивості, джерела, суб'єкти, порядок і дії з отримання та форми оперування ними» Кодексу антикримінального судочинства України, а рівно будь-якої іншої держави світу такої базисної основної юридичної властивості доказів, як достовірності доказів [1, с. 143–144, 2, с. 47–48; 3, с. 38–39 та ін.], якими доцільно визнавати будь-які відомості, що є адекватними

в контексті встановлення обставин базисного, спеціального або часткового предмета антикримінального доказування, і :

2.2.1. Які адекватно відображають обставини як приготування та/чи вчинення діяння (події, явища) кримінального правопорушення та/або приховування його антиделіктних слідів (слідів та/чи параслідів та/або квазіслідів діяння, події чи явища кримінального правопорушення), так і будь-яких інших значимих діянь (подій, явищ) або ознак чи властивостей трасосубстанцій та/або документів та/чи людини [2, с. 47].

2.2.2. Неадекватно відображають обставини вказаних юридичних фактів через наявність дистанційних, метеорологічних, освітніх (в т. ч. і в силу наявного у особистісного джерела недостатнього рівня загальної та/або спеціальної, в т. ч. базисної чи супутньої юридичної, компетентності), психологічних, фізіологічних та інших особливостей їх сприйняття особистісним джерелом і запам'ятовування, зберігання, відтворення і передачі відомостей про такого роду юридичні факти головному суб'єкту антикримінального судочинства [2, с. 47–48].

2.2.3. Адекватно пояснюють причини описаного неадекватного відображення юридичних фактів [2, с. 48].

2.2.4. Є адекватними або неадекватними, але свідомо недостовірними і в силу цього набувають відповідну достовірність в контексті антикримінальної справи про дачу таких завідомо неправдивих показань або такого завідомо неправдивого висновку експерта чи про постановлення такого завідомо неправосудного процесуального рішення [2, с. 48].

Таким чином, конституційними та іншими правовими основами мас-медійного висвітлення результатів поліцейської та будь-якого іншого виду антиделіктної діяльності має стати свобода оприлюднення завідомо достовірних відомостей, тобто таких відомостей, у достовірності яких журналіст на момент їх оприлюднення має бути переконаний. У разі ж будь-яких сумнівів щодо достовірності певних відомостей журналіст має відмовитися від їх оприлюднення за виключенням випадків оприлюднення їх в межах процедури доведення поширення будь-якими іншими соціосуб'єктами такого роду завідомо і незавідомо недостовірних відомостей.

Список використаних джерел

1. Кириченко А. А., Ланцедова Ю. А. Антикоррупционная парадигма : системное правовое исследование : монография / под ред. А. А. Кириченко. Киев : Издатель Назаров О. А., 2020. 668 с. (приложение к электронному реферативно-научному журналу «Судебно-психологическая экспертиза. Применение полиграфа и специальных знаний в юридической практике»), укр., русс. URL : <https://expertize-journal.org.ua/profesor-kirichenko-o-a/2430-kirichenko-a->

a-lantsedova-yu-a-antikorrupsionnaya-paradigma-sistemnoe-pravovoe-issledovanie-monografiya

2. Кириченко О. А., Ланцедова Ю. О., Тунтула О. С. Інновації юриспруденції та законності у сфері транспорту і транспортних технологій : монографія. Варшава : RS Global Sp.z O.O., 2021. 95 с. URL : <https://monographs.rsglobal.pl/index.php/rsgl/catalog/book/37>

3. Кириченко О. А., Тунтула О. С., Ткач Ю. Д. Інновації юриспруденції в забезпеченні журналістської галузі права та медіабезпеки : монографія. Варшава : RS Global Sp.z O.O., 2021. 98 с. URL : <https://monographs.rsglobal.pl/index.php/rsgl/catalog/book/40>

4. Конституція України : закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141, із змінами, згідно із законом України № 27-IX від 3 вересня 2019 р., ВВР, 2019, № 38, ст. 160. *Zakon.rada.gov.ua* : веб-сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

5. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні : закон України від 16 листопада 1992 р. № 2782-ХІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 1, ст. 1, зі змінами, внесеними згідно закону України № 720-IX від 17 червня 2020 р. *Zakon.rada.gov.ua* : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>

6. Проект Закону про медіа № 2693-д від 2 лютого 2020 р. *Zakon.rada.gov.ua* : веб-сайт. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69353

7. Про телебачення і радіомовлення : закон України від 21 грудня 1993 р. № 3759-ХІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 10, ст. 43, зі змінами, внесеними згідно закону України № 1616-IX від 1 липня 2021 р. *Zakon.rada.gov.ua* : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>